

שלום-עליכם ניו יאָרק

געניטונג-בלעטל 1

(Arbetsblad)

ווערטער-רשימה

(Ordlista)

טייטש	באגריף
Resan, <i>substantiv</i>	די נעסיהות
Huvudstaden, <i>substantiv</i>	די קרוינשטאָט־שטעט
Bageln, <i>substantiv</i>	דאָס בייגל־עך
Språket, <i>substantiv</i>	דאָס לשון־לשונות
Att heta, <i>verb</i>	הייסן
Levande, livlig, <i>adjektiv</i>	לעבעדיק
Språkutmaning, <i>substantiv</i>	שפראך־פאַרמעסטענישן
Verkligen, faktiskt	טאקע
Hälsningen, <i>substantiv</i>	די באַגריסונג־ען
Att samtala, prata, <i>verb</i>	שמועסן
Väldigt mycket/ många	זייער אַ סך
Fint, trevligt, vackert, <i>adjektiv</i>	שיין
Bakverket, <i>substantiv</i>	דער געבעק־ס
Nu	איצט
Historien, <i>substantiv</i>	די געשיכטע־ס
För att	פדי
Att behöva, <i>verb</i>	דאַרפן
Bialy (bakverk med rötter i Bialystok)	ביאַלי
En gång	אַ מאָל
Hur	ווי אַזוי
Varifrån	פון וואָנעט
Början, <i>substantiv</i>	דער אָנהייב
Mellan, bland, <i>preposition</i>	צווישן
Under, <i>preposition</i>	בשט
Östeuropa	מיזרח אײראָפּע
Community, <i>substantiv</i>	דער ציבור־ס

Förintelsen <i>substantiv</i>	דער חרבן
Blev uttraderad, <i>verb</i>	אויסגעמעקט געווארן
USA	די פֿאַרײניקטע שטאַטן
Att prova, <i>verb</i>	פרובירן
Fet, <i>adjektiv</i>	שמאלציק
Samma	זעלביק
Vardaglig	טאָג־טעגלעך
Att lära sig, <i>verb</i>	לערנען זיך
Överallt	אומעטום

ניצלעכע פֿראַזעס

אַזוי גוט

Så bra

אַבער ווייסט וואָס?

Men vet du vad?

ווי הייסטו? ווי הייסט איר?

Vad heter du? Vad heter ni?

איר רעדט יידיש?

Talar ni yidish

עס געזונטערהייט!

Smaklig måltid!

צום ערשטן מאל

För första gången

וואָס מאַכט אַ ייד?

Hur är det? (Ordagrant vad gör en jude?)

אַ האַרציקן דאַנק!

Hjärtligt tack!

פֿאַרמעסטעניש

דערגאַנץ די דיאַלאָגן ניצנדיק די ווערטער און פֿראַזעס אויבן.

Utmaning

Skriv klart dialogerna nedan, använd ord och uttryck från ordlista/ fraser.

תומאַס: אַזאַ שיינער טאַג. ווילסטו כאַפֿן אַ בייגל?

מרים: יאַ, _____?

תומאַס:ניין, זאַג מיר!

מרים: _____.

תומאַס: _____.

מרים: _____.

אייווערי: וועלקאַמנאַ קיין ניו יאָרק!

מרים: _____.

תומאַס: _____.

אייווערי:גוט, _____.

מרים: _____.

אייווערי: _____.

תומאַס: _____.

א פאָסטקארטל פֿון ניו יאָרק

Ett vykort från New York

דו ביסט אויף אַ לשון-נעסיע אין ניו יאָרק, צוזאַמען מיט מרים און תומאס.

שרייב אַ פאָסטקארטל צו אַ פֿרײַנט אָדער דיין משפּחה.
דערצייל וועגן עפעס וואָס דו האָסט געזען אָדער געמאַכט.
באַניץ די ווערטער פֿון דער ווערטער־רשימה.
געדענק אַז אַ בריוול הייבט זיך אָן מיט טייערע אָדער טייערער!

Du är på språkresa med Miriam och Tomas i New York.

Skriv ett vykort till en vän eller din familj.

Berätta om något du sett eller gjort.

Använd orden i ordlistan.

Kom ihåg att man börjar ett brev/ vykort med:

Kära...

Extra: Byt vykort med en klasskompis och läs varandras vykort högt!

נאָמען-שפּיל

אַ קאָמוניקאַציע-געניטונג מיטן ווערב הייסן

Namnlek

En kommunikationsövning med verbet heysn(att heta)

אין יענער געניטונג וועסט דו און דיניע פֿריינט אַרבעטן מיטן ווערב הייסן.

יעדער איינער פֿון אייך באַקומט אַ נייעם נאָמען און אַ נייעם אידענטיטעט.

I den här övningen ska du och dina kamrater jobba med verbet heysn.

Var och en av er får ett nytt namn och en ny identitet.

אינסטרוקציעס

- Varje deltagare får en lapp med en påhittad identitet, till exempel: "Jag heter Rivke och arbetar som bagare i New York".
- Presentera dig för bänkkamraten: "Ikh heys Rivke. Ikh bin a bekerin in Nyu York".
- Personen du presenterat dig för upprepar det du sagt ("Du heter Rivke" och presenterar sig själv med sitt namn och yrke: t ex "Jag hetet Zisl. Jag är en advokat").
- Avsluta med att deltagarna gör en informationskedja där de upprepar vad föregående elev svarat men böjer verbet heysn i tredje person singular: "Hon heter Rivke. Hon är bagare i New York".

הייס	איך
הייסט	דו
הייסט	ער, זי, עס
הייסן	מיר
הייסט	איר
הייסן	זיי

ווער זאגט דאָס?

(Vem säger det?)

לייען די ציטאַטן אונטן.

ווער זאגט וואָס? מרים? תומאס? רב נוח? אייווערי?

(Läs citaten här under. Vem säger det? Miriam? Tomas? Herr Noa eller Avery?)

אייווערי Avery	נוח Noa	תומאס Tomas	מרים Miriam	
1				Ikh red yidish, avade!
2				א הארציקן דאַנק
3				אַבער וויסט וואָס?
4				זײַט געזונט
5				האַלט צו דער רעכט
6				Välkommen keyn Lower Eastside !
7				לאָמיר פרובירן אַ בייגל
8				מע ניצט דאָס וואָרט לאַקס
9				אויף יידיש זאָגט מען עס געזונטערהייט
10				אַ יאָ איצט
11				סאַראַ שפּאַנענדיקע נעסיה

QUIZ

1. Jiddisch är ett av Sveriges nationella minoritetsspråk.
Men vilka är de andra?
 - a) Finska, romani chib, meänkieli och samiska.
 - b) Finska, skånska, romani chib och samiska.
 - c) Danska, samiska, älvdalska och meänkieli.

2. När hälsar på jiddisch säger man
 - a) A gutn sholem! / Sholem a gutn!
 - b) Sholem shohey! / Shohey sholem!
 - c) Sholem- aleykhem! / Aleykhem- sholem!

3. Verbet heysn betyder:
 - a) Hetta upp.
 - b) Heter.
 - c) Härmar.

4. Vi heyst ir betyder
 - a) Vad heter ni?
 - b) Vad heter han?
 - c) Vad heter du?

5. En Bialy är
 - a) En typ av pannkaka.
 - b) Ett bröd med lökfyllning och vallmofrön.
 - c) En skorpa.

6. När och var uppstod jiddisch?

- a) I Rhendalen under den senare delen av 1800-talet.
- b) I Rhendalen under 1100-talet.
- c) I Loiredalen under 1100-talet.

7. Bageln har fått sitt namn efter

- a) Staden Bagel i Polen.
- b) Dess böjda form.
- c) Bagaren som skrev ned receptet.

8. Om man vill säga tack på jiddisch kan man säga

- a) A dank!
- b) A gute nakht!
- c) A gutn ovnt!

9. Hej då på jiddisch heter

- a) Shlof gezunterheyt!
- b) Gezunterheyt!
- c) Zay(t) gezunt!

10. Smaklig måltid heter på jiddisch

- a) Es gezunterheyt!
- b) Es un gey!
- c) Es mit gezunterheyt!

Facit

Ver zocht dos?

1. Noyekh
2. Tomas
3. Tomas
4. Miriam
5. Noyekh
6. Avery
7. Avery
8. Tomas
9. Avery
10. Tomas
11. Miriam

Quiz.

- 1.a
- 2.c
- 3.b
- 4.a
- 5.b
- 6.b
- 7.b
- 8.a
- 9.c
- 10.a

A large rectangular area for writing, enclosed by a decorative border of alternating red and blue diagonal stripes. The interior of the rectangle is filled with horizontal lines, creating a series of empty rows for text.

A large rectangular area for writing, featuring horizontal lines. The border is decorated with a repeating pattern of red and blue diagonal stripes. The writing area is currently blank.

A large rectangular area for writing, featuring horizontal lines. The border is decorated with a repeating pattern of red and blue diagonal stripes. The writing area is currently blank.